

LA TOMASA

SETMANARI CATALÀ

10 cèntims lo número

PRINCIPI Y FÍ DE SIGLE

Las modas antiguas tornan.
tornan 'ls antichs vestits,
pero no tornan los quartos
que costan á n' als marits.

DE DIJOUS A DIJOUS

LAS graves circumstancies per las quals atravessém ab motiu de la guerra *filiembustera* ajuntadas ab las enfermetats ja crónicas de tant temps que no tenen remey com son la miseria y las pretensions, causa dels ulls de poll al cervell del País (qu' es un pobre home que ro'te cura), han tingut dins de la vuytada un intervalo d' olvit, un paréntesis d' expansió, d' una manera la més senzilla y rutinaria... ¿Com? *Fent un bisbe*. (Jo estich tip de ferne ab la dona, de bisbes; tirant capellans y tot.) Sino que... ¡rés! Las cosas mes vistas, 'ls aconteixements mes de rúbrica, las solemnitats mes plagiaries, tot acte, mes ó menos oficial si vá seguit del corresponent banquet, ó millor dit, xéflis, préen un increment extraordinari, revesteix una importancia colossal, creix molt (com l' arrós, que fá 'l ventre grós) y fins aque'ls personatjes més refractaris á la ostentació, al boato, fan lo sacrifici d' abandonar temporalment sas ocupacions, encare que s' hagi d' anar en diligencia una dotzena d' horas al pich del día mes calurós del any. La meta de las sevas aspiracions, tractantse de *pares* del país, es lo tap d' una botella de champany, encare que siga de Reus. Y creguen que de metas se'n destapan moltes.

Aixís s' explica l' entusiasme, no precisament dels solsonins, sino dels que ballan segons lo só que 'ls hi tocan; no dels que tots *sols sonan*, si no dels que tots *sols* la ballan grassa sense donarse 'n compte per la forsa de la costum... ¡Y que vagin sonent 'ls músichs! La ciutat de Solsona está rihent de satisfacció ab lo bisbat reedificat, perqu' es un gran *modus vivendi* per aquella comarca. Fins lo senyor Bisbe, tan serio qu' es, es lo primer que *riu*.

Ara, parlant una mica en serio, (que no hi podém parlar casi may, atés lo caràcter de LA TOMASA) confessém que lo nomenament del Ilm. Dr. Riu pera prelat de la reorganizada diócesis de Solsona, honra á Catalunya, ahont una vegada mes queda patentisat, que per fer de bisbe no necessitem cap canonge de fora de casa. No sé si 's trobaria cap mes regió ahont los pastors d' ánimas fossin del mateix baral, de la terra. Será vritat alló que diuen dels catalans, que 'l mes tonto es bó per bisbe.

* *

¿Varen llegir lo kilométrich y desapassionat (?) dictámen d' aquell Giné en miniatura respecte al *estat mental* del martir Mossen de *les almoynes*? Es l' article humorístich més formalment escrit qu' he llegit. ¡Quánta sal ática! "¡Qué 'n valia de diners aquell treball!" (aixó dit siga entre comillas). Lo doctor de marras fent gala d' uns coneixements frenològichs apuntats ab una erudició científica que realment espantava, va col·locarse á l' altura del colomar més alt de Barcelona

fent volar especies de locura, com qui fa volar coloms. Si aquell sabi metje, desfentse de sa modestia sens límits y de sos sentiments humanitaris sense precedent, hagués deixat sentir sa autorisada opinió un parell de mesos antes, 'ns hauria tret un gran pes de sobre als cents de profans que duptavam de la *folia verdugueresca* tant bescantada, y hauria fet un gran le á la opinió pública en general, pues desde la nit que vejé la llum... del gas, tothom está plenament convenut de la planxa tremenda que van fer tots quants suposavan y deixavan de suposar qu' era una malevolensa de mal género la responsabilitat que feyan caure á demunt del noble protector del insigne autor de *L' Atlántida* (entre comillas). Lo docte autor del informe en qüestió 'ns ha deixat convensuts del tot, de lo mal-fet que feyam 'ls atiadors del incendi, que tant pen prenia en los pellers de la prensa, de no aportarhi la nostra galleda d' aygua del pou del olvit, devant de la *enfermetat invisible* de Mossén Cinto. Totas las hipótesis de la gent sensata é imparcial, varen caure com castell de cartas per la bufada del Doctor de nit, deixant demostrat més que may que 'l P. Verdager... está més bó que 'l metje que li ha fet operació fent servir de bisturi la ploma d' acer d' aque'las de dos puntes. ¡Manu t' he filat!

* *

Lo desafio bíblich entre l' israelita Agar y l' agareno Cullaré, en lo desert de la Bonanova, deixá ab un pam de nas á tots 'ls fills de la Jerusalem moderna que sempre 's deixan ensarronar. Lo *match* anunciat per poch acaba com lo rosari de l' aurora, per efecte d' un *tandem*, vull dir d' una tanda de piropos que li va ploure al fabricant de culleras, que ab aquell bestia que tregina se'n va anar al *canyet*, qu' era 'l puesto que li pertocava anar. L' israelita del *cicle* té la terra de promissió guanyada si entrena com diumenje passat. Aquest Agar menjantse 'l terrenó com se 'l menja, que ni li toca á la roda, necessita un *cullaré* de plata en un sol ápat de Velódromo. A veure 'ls *paganos* la camama del desafio, alguns deyan, veyent passar al dels caballitos:—¿Y ara? Aquet caballiste, anant á caball, no pot anar ni ab rodas:—'L d' Israel encare corre.

* *

Diálech de la setmans:

—¿Què no has fet cap obra aquesta temporada?...

—Moltes y bonas: vull mirar si alcanço la gloria.

—Si qu' han de ser bonas.

—Ja veurás: tip de fer obras qu' han resultat dolentas pera 'l teatro, ara 'm dedico á fer bonas obras per 'ls carrers.

—Aixís si que guanyarás la gloria... del cel.

PEPET DEL CARPIL.

PENA Y GOIG

Poesia llegida per son autor y rebuda ab gran aplauso en l' alegre festa que celebrà la molt aplaudida societat coral «La Juventud Graciense» la tarde del 25 d' Agost prop-passat.

“Si lo cor gens no m' enganya
y tinch manya,
jo, faré una poesia;
mes... me veig tan aturdat ..
que .. si no que ja ho he dit,
la vritat; ¡no la faria!
¡Val més que m' ho prengui á bro-
Tinch la ploma (mal...
ja fa estona, per escriure,
y no puch tirá' endevant.
¡Ab lo que m' está passant,
com hi ha mon, n' hi ha per riure!
¡Mireu que 's cosa ben rara!
Veig qu' encara
no 'm raja l' inspiració.
Per ara no puch fer rès;
rés puch fer que fassi 'l pés.
¡Potsè ho fa la xafogó!..
Veyám, obriré la porta;
calor forta,
tal volta, no sentiré.
¡Bè!.. Ara encare que no gayre,
sembla que passa un xich d' ayre.
¡Potsè aixís m' inspiraré!
¡Oh! Ara si; tinch confiança
y esperansa.

de ferne alguna cosota;
per fi, crech que 'm lluhiré.
¡Ból!.. ara que 'm creya anar bé...
¡la dona fa la pilota!
¡Vés ara qui no s' enfada!
¡Pasterada!
No 'n tinch prou ab tant soroll,
qu' encare, per més música,
¡la punta del nas me pica
y 'm fitblan los ulls de polli!
¡Aixó ja es un xiquet massa!
Lo temps passa
y no puch fer ni un sol mot.
Ara las moscas me pican,
m' enfadan y crucifican,
qu' estich amohinat del tot.
¡Encare no tinch prou pena?
Fins la nena
plora, xiscla 'l nen petit
y lo noy gran gens no calla.
¡Vaja; aquell que té canalla
sempre está ben divertit!
¡No n' hi ha prou de serracina?...
¡Bona nina!
¡Valgam sant Roch y 'l gosset!
Ara aquell malvat vehí
que apren de tocá 'l violí...

¡m' acaba de fer l' arquet!
¡N' hi ha per tirar-se un tirol
Jo deliro!
¡Quina angunia! ¡Quants obstacles!
¡No estich ja prou castigat?...
¡Donchs ara 'l caixal corcat
me fa un mal de mil diables!
¡Vaja! per la poesia
tinch mal d'ía;
puig tots los mals ab afany
(ves si desgracia he tingut),
sobre meu se n' han vingut
per causarme pena y dany».

Aixís, tot desesperat,
jo un cert dia m' exclamava;
y un amich meu, molt trempat,
tot quant jo deya enfadat
ab molt gust ho copiava.
Y al fi ensenyantme l' escrit
vaig veure, ab gran alegria,
que de tot lo per mi dit,
sens dupte n' havia eixit,
bé ó mal, aquesta poesia.

FRANCISCO LLENAS.

• D R A M A •

V AIG á esplicals lo meu drama,
que s' estrenará al Romea,
(si per cas no me 'l rebutjan).
Será un drama de primera.
Figúrinse; acte primér:
taula, al bell mitj de l' escena,
ab un gerro ó dos de flors,
un grós quadro de la verge,
no á la taula, á la paret;
dugas portas á la esquerra,
una porta gran al foro,
que conduheixi á la escaleta,
á n' el costat un bagú!,
dins, una bosa de seda
en la qua! y haurá nou unsas,
un balcò á la banda dreta,
á n' el costat del balcò
hi tē d' havē una finestra.
Quan s' aixeca la cortina
es fosca tota l' escena,
poch á poch lo balcò s' obra,
salta un lladre, (que 's diu Pere)
s' en va directe al bagú!
y s' emporta la bosseta;
darrera d' un bastidó,
hi ha un fulano que 'l observa;

lo lladre ab molta alegría
s' assenta al mitj de la escena
y mentres tocan las nou
ell conta las nou monedas...
¡Aixó será un pas dramátich!..
¡Aixó es un pas de primera...!
Ja 'm sembla que sento al públich
cridentme á n' á mí á l' escena.
‘L de dintre ‘l bastidó
se li posará al darrera
li darà un cop de punyal,
y ‘l deixarà mort á terra,
y agafantlo entre sas mans
dirá ‘ls versos que segueixen:
«Has entrado pel balcón
y saldrás por la finestra»
en lo moment de tirarli
entran dos de la secreta;
al véurels queda pasmat
cayent de jenolls á terra
pregant, ploròs, á la imatge
fassi patent sa innocencia.
Los de la ronda l' agafan
arrossegantlo per terra;
al mitj d' aquet batibull,
surt sa esposa y una nena
que 's tiran als peus dels guardas

demanant en va clemencia.
Caurá rápit lo teló.
¡Quins crits de bravo s' esperan!
¡Quins crits: de... salga l' autor!
Surto jo, faig reverencia;
jallò será un desgavell!
baixará 'l cel á la terra;
y no ho dich per alabarme;
ja ho veurán en lo Romea.

Los altres (1) fan tremolar,
es una cosa horrorosa;
ja veurán vingan á véurel;
may han vist obra tan bona.
Y prompte s' estrenará
perque 'm falta poca cosa.

...
ja tinch pensat l' argument,
sols me falta escriure i' obra.

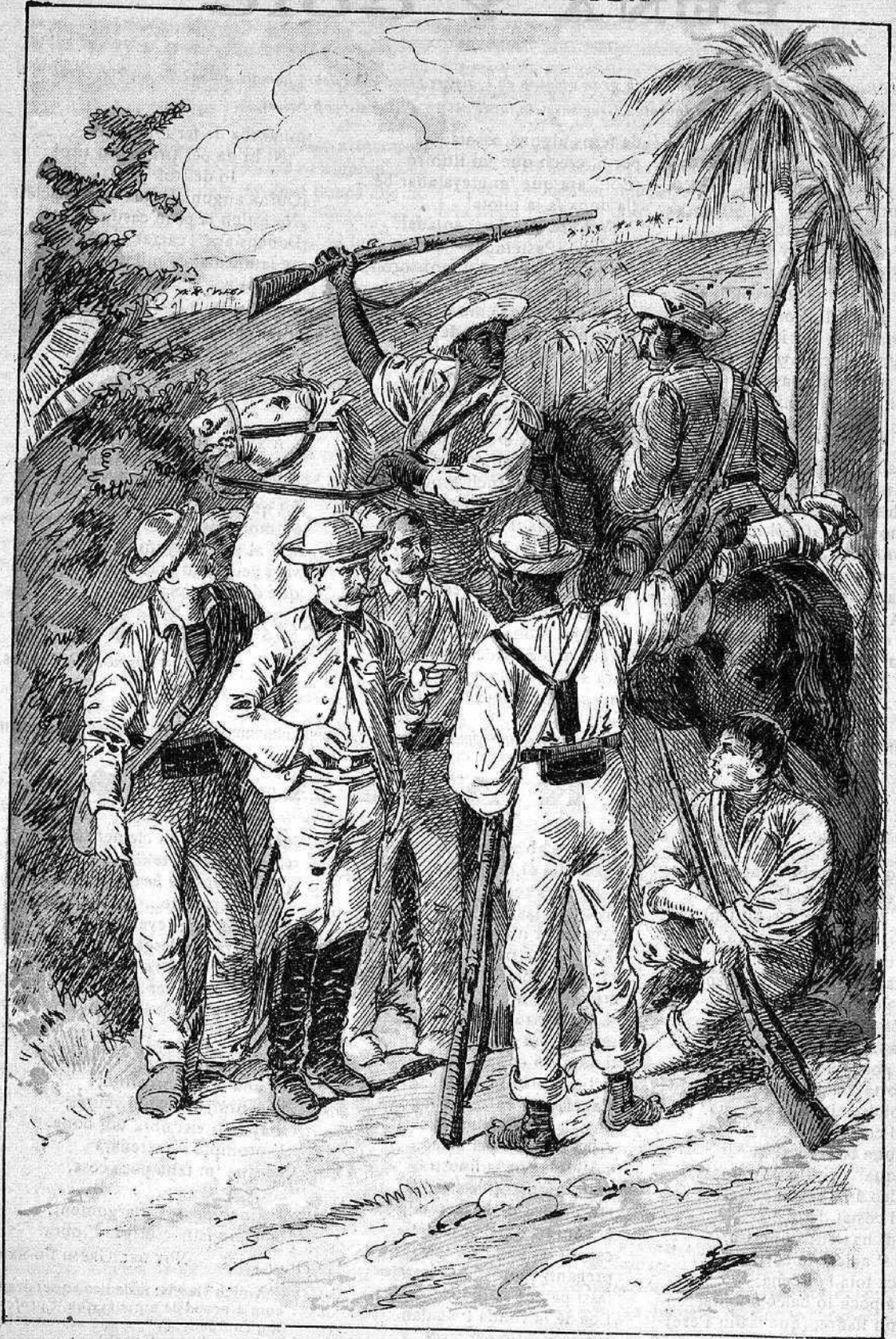
NOY DEL GREMI DE SANS.

Amich Garcia: te dedico aquest drama
com á proba de amistat que 't professa
ton company, (y perque no 'm cobris
los dos rals que 't dech)

L' AUTOR.

(1) Act's.

LA GUERRA DE CUBA

Lo çabecilla Máxim Gómez y son estat majoe.

SETEMBRE

¡Adoradors del deu Baco;
lo vostre mes ja es aquí!
¡Ja es aquí 'l mes de Septembret.
¡Ja ha arribat lo mes del vi!

Rei
1897

ERUDITS Á LA VIOLETA

per dirho ab major claretat, erudits de secar. Aquets sabis han abundat tant en tot temps, que per poch qu' un se 'n dongui la pena 'ls troba retratats de cos enter lo mateix en sos escrits del sigle d' or de la literatura, que en sas composicions d' aquesta época de sofisticacions y mercantilisme.

Poden dividir-se en dos classes; erudits á l' antiga y erudits científichs ó modernistas.

Lo sello de las dugas classes es la pedanteria.

Los primers no poden emborronar quartillas, no poden obrir la boca, que no 'ns parlin de tots los deus mitològichs, que no 'ns agobihin á acopi de citas històricas, que no 'ns deixin aturats ab un tiroteig inoportú de llatínassos.

Per aquets entes ridiculs, l' escriptor que en tots moments no treu á colació la mitologia, y la historia, y 'l llatí, no pot ser espós modelo, ni pare carinyós, ni bon amich sisquera.

Per ells, dir la tramontana bufa, es una cursileria, lo sol pica, una falta d' urbanitat y de criansa.

Si voleu lograr la seva aprobació heu d' expressar, que, Eolo, fill de Neptunó y marit de Ciane, ha enjagat á tota màquina l' ayre dels seus pulmóns; que Apolo, lo conductor del carro del Sol, lo roig fill de Júpiter y Latona, ha acostat massa lo seu vehícul al nostre planeta.

Per ells parlar del bacallá en xanfayna ó dels bolets á la grayella sense dedicar quatre mots al últim rey dels godos ó á la irrupció dels bárbaros, verbigracia, es casi, casi, un sacrilegi.

Y no donar forsa á la oració ab algunas frasses llatinas, es una irreverencia imperdonable.

S' ha de confessar, que un *ipso facto*, un *ergo*, un *motu proprio* etc., etc, encabits encare que siga á cops de puny, vesteixen molt.

Jo coneix á un erudit d' aquesta fusta, que m' ha fet passar ratos molt deliciosos.

L' altre día li manifestava, que jo que sempre m' havia rigut dels ulls-de-pollí perquè no sabia que cosa eran, á la fi m' en havia sortit un al dit xich del peu esquerra, que m' crucificava; y va contestarme ab una serietat digna de mellor causa: *Sic transit gloria mundi*, com si li hagués anunciat la mort del meu pare.

Ahir mateix, se 'm va morir un gat negre al que apreciava un bon trós mes que á la sogra. Donchs, bé l' erudit, devant del cadávre del felino, va esclamar ab tó doctoral: *Pallida mors!*

La mort d' un gat negre, vaig observar jo, no pot ser pàlida; y sense escoltarme, va anyadir enfàticament *Nihil novum sub sole*. (No hi ha res de nou en lo món).

Un día que vaig atrapar-lo atipant-se de monjetas del ganxet, considerant que podrien molestar-lo, vaig dir-li: ¿Per qué 'n menja de monjetas? Miri que son flatosas. Y 'm va respondre, ab ayre de resignació: *Ad maiorem Dei gloriam*. (Pera la major gloria de Deu).

No vaig poguer menos de dir-li, rihent com es natural: «Está bé, pero pensi que pot pagar car lo seu atreviment». *Audaces fortuna juvat* (La fortuna favoreix als atrevits) va contestarme, y va continuar atipant-se de monjetas.

Los erudits científichs ó modernistas, no emplean lo llatí perquè molts d' ells no l' han vist ni per las cubertas, pero en cambi, de paraulas francesas é inglesas ¡demanin! y de descripcions científicas ¡no n' vulguin mes!

Aixís no es estrany sentir de llabris d' aquets *sabelluts*: Aquesta dona té un *chic* molt *gran*; aquest' altra porta 'l *cachet* de la distinció; aquet quadro es *frappant*; y altrás tonterias per l' estil.

Jo tinch un amich que s' ha encarinat tant ab l' anglés, que per dir qu' una cosa es brillant, adopta aquesta llengua, produhint un efecte desastrós als profans en la materia.

Per aquet motiu una senyora de bonas costums, que li permetia que tingués relacions ab la seva filla, lo va treure de casa, alegant que li deya paraulas lletjas.

Aquets modernistas fins tractant de las cosas mes senzillas y vulgars, sembla que vagin á resoldre una ecuació de tercer grau ó un problema intrincat de trigonometría.

No tingueu por de que us diguin, per exemple, una dona plorava, sinó destilavan gotas d' humor los seus ulls, ni de que descriguin una tempestat sense parlar-vos dels foscos *nimbus*, y d' electricitats contrarias y de liquidació de vapors... ni de que us parlin de l' os de la musica, ni del *bertrán* sense donarlos-hi 'l nom científich que 'ls correspon.

Per ells una obra poética es un tractat de matemáticas, fisica é historia natural; las ratllas curtas una especie de taulas de logaritmos.

Pero... pero... reparo que parlant dels erudits, sembla que jo 'm vulgui donar fums de lo que ridiculiso.

A n' aquest article tracto de tot y no tracto de res, com fan ells casi sempre.

Vaig á posar lo punt final: ¡No 'n vull ser jo de sabil! Si logro arrancar una rialla als meus lectors, ja estich content.

En un altre número tornarém á la broma.

¡Dispensin!

A. GUASCH TOMBAS.

Septembre

(SONET)

SATISFET lo pagés ab goig sospira
contemplant los rehíms que 'l cep adornan
qu' al bés del sol calent negres se tornan
y lliures de las plagas los admira.

Mentres bonas cullitas ell ovira
las penas y fatigas no 'l trastornan,
y los diners tampoch may l' ensibornan
perquè á viure tranquil tan sols aspira.

Es mes de tempestats, plujas y trons,
qu' escampan per lo món escenas tristas;
los naufragis, los llamps é inundacions
de víctimas omplenan llargas llistas;
per xó crech, y no son pas ilusions,
qu' aquet mes es parent dels anarquistas

M. GARDÓ FERRER

Entussiasme patriòtich

L'expulsió de 'n Mazzantini del territori francès, ha fet vibrar l'entussiasme de 'ls oradors de *café*...
 ¡Sobretot, de 'ls que 's decantan cap al cantò del flamench!...
 A n' ells, la guerra de Cuba no 'ls ha fet descloure 'l bech...
 L'assumpto de «L' Alliance» ni 'ls irrita ni 'ls encén...
 Fins quan la Fransa mateixa, ara fa dos anys ó tres, barrant las sevas fronteras als vins espanyols, dugué la misèria á tantas casas...
 ¡s' ho van pendre guapament! Mes ara... 's tracta de 'ls toros y com uns sachs de gemechs fan aná «la pátria» endoyna y 's planyen de que 'l Govern, s' estigui crehuat de brassos, devant tan vil atropell...
 Sobretot 'ls madrilenyos ¡ab quina fúria s' ho han prés!...
 'Ls uns demanan venjansa, altres cridan:—¡Quins governs! y 'ls mes exaltats predican la guerra santa al francès!...
 En cambi aquí á Catalunya com la pátria no estimém (P) 'ns hem prés la cosa ab calma, mes ab tot, 's troba gent que s' ocupa de l' assumpto y ab calor 'l discuteix y... végin sinó la mostra...

L'altra nit, era al *café*, y la paraula tenia un patriota intransigent que... semblava una personal L' escoltavan uns quants... bens, d' aficions molt pronunciadas cap al género flamench;
 —¡Senyors!—l' orador esbotza—
 ¡Sembla inconcebible 'l fei! Quan als toreros multava l' estúpit govern francès, ab multas de mitja-pela de quatre ó de sis ralets la cosa, era passadora...
 Mes avuy, es diferent... Avuy se 'ls treu... se 'ls espulsa á cóssas... á puntapés... y Fransa no considera que 'ls toreros son uns sers mes que sagrats... ¡inviolables! y qu' aquell que 'ls toca á n' ells, 'ns toca á tots... toca á Espanya. (aquí tothom aplaudeix).
 —Donchs, companys, del cas en vista, y en vista de que 'ls governs espanyols, no protegeixen com es degut, 'l toreig, proposo que tots nosaltres una agrupació fundém per buscar las repressálias
 —Molt bè—cridan tots—Molt bè
 —¿Discutim'ho?...
 —¡Discutimho!
 —¡Fora 'l género francès!
 —¡Afora las vengadoras!
 —¡Abaix las demi-mondaines!

—¡Mori la Bella Chiquita!l
 —Alto, companys... calculeu qu' aixó es sério... Aixís s' agafa la cosa, molt pe 'ls cabells... Tots sabém las excelencias del género, y francament no crech que cap de nosaltres s' pugui passar sens' ell.
 —¡Donchs, fora las modas!—crida tota la colla de... bens.
 —Tampoch, companys. A la moda no l' hem de tocar, porque las donas, s' enfadarian... y luego... ¡soch botiguert!
 —Donchs fora 'ls llibres francesos.
 —Tampoch, companys... Que 'l talent á casa nostra, no abunda... y fora en Zola, en Daudet... no sabriam com distreure las llargas vetllas d' hivern... Luego... qu' aixís, ells dirian ¡qu' aném contra del progrés! Pró mireu... tinch una idea volém venjarnos... ¿no es cert? Donchs busquéu las repressálias, logrant que 'l nostre govern, no deixi entrar dins d' Espanya aquest xerigot francès, que cura del garrotillo...
 —¡Prò així 's morirán molts nens!
 —'Ls nens que 's fassin la llesca!
 ¡L' amor pátri es lo primer!—
 Per aclamació s' aproba y 'l patriota diu:—¡Pleguéu!

M. RIUSEC.

A LA BARRIADA DE LA SALUT, DE GRACIA

Ab motiu de la seva festa major

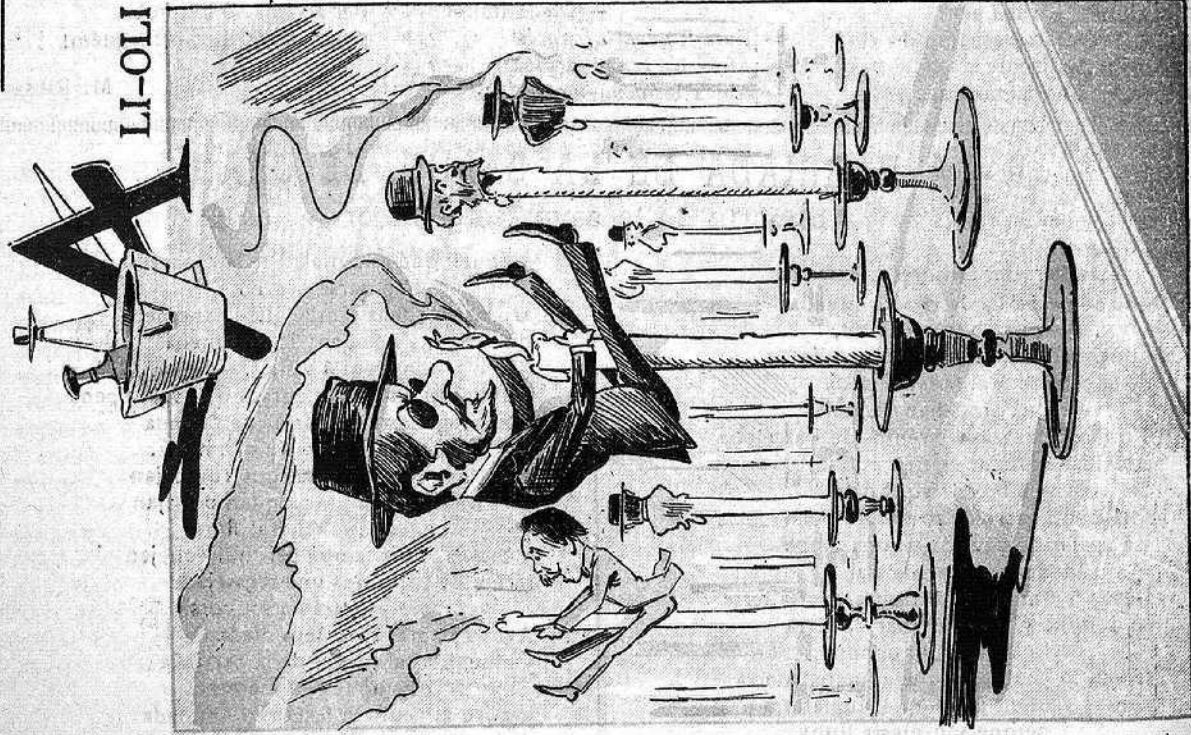
SALUT; oh, pintoresca barriada que á la espatlla de Gracia situada vius ab tranquil·litat, salut, siel guardadora enamorada de la célebre Montanya Pelada que tants han visitat!
 Tu n' ets la que als vehins de Barcelona convidas á passar alguna estona y á brenar aquí dalt sota d' un garrofer ab ombra bona y á agafar de passada alguna mona de tamany natural.
 Desde 'l cim ahont te trobas, molta terra se domina y 's veu el mar, la serra lo Vallés com el puny;
 se veu lo Llobregat que al mar s' aferra y no 's veuhen París ni l' Inglaterra porque son massa lluny.
 Per bonas fonts no cal passis quimera puig, tens la de can Mans, la de Sant Pere, Etzevara, Carbó, del Carmelo y Salut qu' es de primera

y aquell que está malalt te la manera de posarse ben bò.
 Un parque tens també que s' anomena de la Salut, que gent de tota mena pot veni á visitá,
 y ahont hi ha un restaurant que val la pena puig, segons va contarme certa nena re hi falta... del que hi ha.
 Fins tens caras bonicas que rumbejan tot escampant sa gracia quan passejan igual que tendras flors;
 y com las flors també per 'qui voltejan aixám de papellóns que regatejan per penetrá en sos cors.
 Avuy celebras tu la teva diada y obséquias al jovent de la barriada que ho te ben merescut;
 per' xó al veure ta festa així animada dich: ¡Llor á la Montanya pelada! ¡salut á la Salut!

J. STARAMSA.

Barriada de la Salut, 8 Septembre 1895.

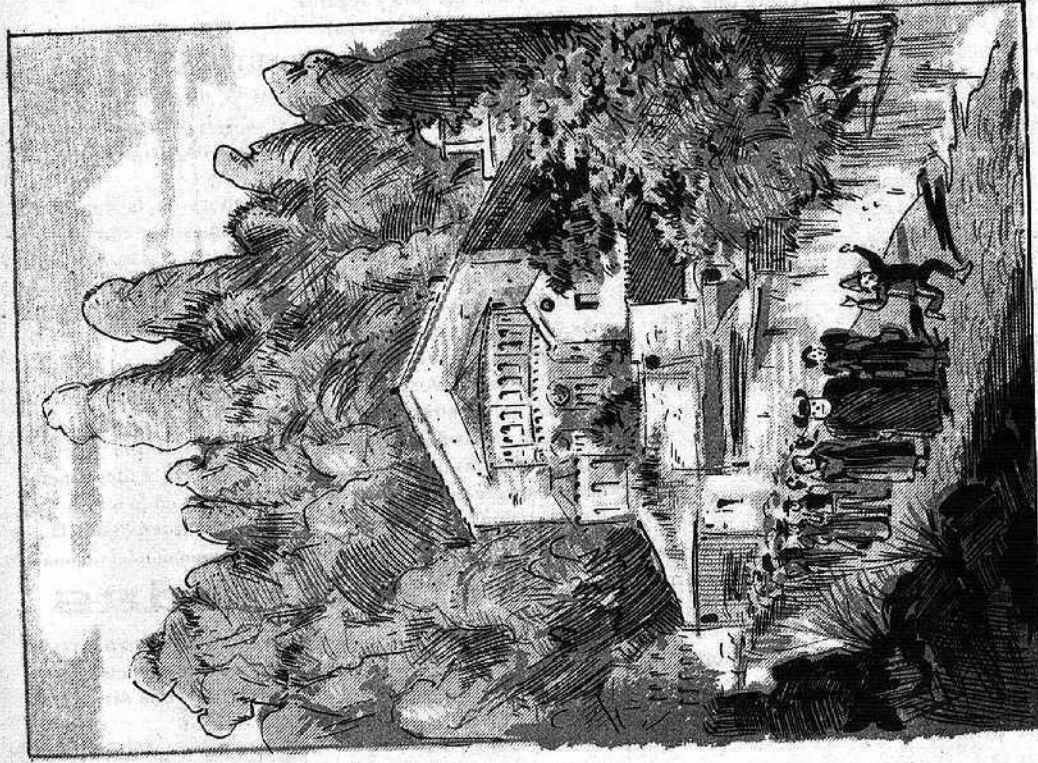
LI-OLI D' ACTUALITAT

Quan las ventadas de moralitat penetran pe 'ls recóns de la Casa Gran, molts xuciadors de cera cauran irremissiblement del cim dels seus candeleros. Valls, senyó Rius: ¡vingan bufadas!

La traidora garrotxada s'ha fet armat contingent de molts... per la promesa independent.

Retorn dels excursionistas de la vila de Pegadella. Tois guardan molt bon recort de l'anada a Montserrat, excepte la dona de 'n Nofre Lionza, qu'encare no ha pogut pahir un parell d'ous, ferrats a Montse-trol.

—¿Qué no ho sabs Layonor? L'altre dia, á Sans van ren agafarnos á la sonámbula!
—¡Ay Paula, no m'en parlisi! Aquella donota 'm costa molta lleya! Quan lo de casa va sapiguer que m'hi feya, va mastegarme la tarots y se 'm va menjar tres dits á calxaladas!

BIBLIOGRAFIA

Lo senyor Ximeno Planas, redactor propietari de lo acreditat periódich *Lo Teatro Regional*, ha tingut la amabilitat de remetre'ns un exemplar de *Setze jutjes...* sarsuela en un acte y en vers, original del malograt poeta D. Manel Angelón, y que es sens dúpte una de las obras mes populars de Catalunya.

Dita obra va publicada en lo folletí de dit periódich, que á causa de lo escullit de las obras dramáticas, que publica setmanalment, cada día obté mes lo favor del públich.

**

També hem rebut de D. Jaume Espunya Ribot, *Lo triomf de la veritat*, que siguié estrenat ab brillant éxit en lo teatro del Centro de Ebanistas.

Igualment dit escriptor nos ha favoregut ab un tomet *Cementiri Imaginari* que com son títol indica es una colecció de epitafis, alguns d'ells molt originals y perfectament versificats.

A tots los hi doném las mes expressivas gracias.

Teatros

NOVETATS

La Traviata, *Carmen* y *Orfeo all' inferno* han sigut las obras darrerament posa las en escena. Deixant certas deficiencias d'execució y guardarroquia en la *Carmen*, las altres obtingueren un acertadíssim desmenyo, logranthi molts aplausos las Srtas. Finzi, Marangoni y los Srs. Mastrobuono, Pozzi, Marchetti y Tossi.

Com las tres obras son de las mes populars en sos respectius géneros, han reportat magníficas entradas, podent preveure per tal motiu la Direcció, lo género que li toca explotar si vol obtenir bons resultats pecuniaris.

Donat l'aplauso ab que va ser rebuda *Orfeo all' inferno*, creyém que alguna representació de *La bella Elena* y altres obras per l'istil, ab lo seu acompanyament degut cancanesch y otras yerbas, donaria feyna á la taquilla, que no creyém que á lo simpátich Sr. Mir li sapigués greu.

A propòsit del Sr. Mir. Sabém que está fent grans preparatius pera la temporada d'hivern, pera qual objecte s'está pintant tot lo decorat pera l'espectacle *Urganda la desconocida*, que será presentada ab lo luxo á que 'ns té acostumats aquesta simpática Empresa.

Pera la setmana entrant es esperat lo coreógrafo Sr. Moragas pera posar los corresponents balls, ab *florido vergel* de donas de casa, además de escullidas de Italia.

Ara no ho fassin corre.

CATALUNYA

Diumenje passat se despediren las companyias valenciana-castellana del Sr. Llorens y la coreográfica del Sr. Ansaldo.

La primera sols ha conseguit en algo recordar gloriosos temps en obras valencianas, puig lo conjunt era molt magret, y la segona si bé no ha lograt del tot lo favor del públich, no 's podrá culpar a dèssidia, y á falta de condicions en las primeras parts, sino á vicissituds incomprensibles que passen en los teatros.

La activitat del Sr. Ansaldo en donar varietat, y las brillents qualitats de la primera pareja Staccione-Molasso, eran dignes de millor éxit.

Ara donchs, á pendrer la revenja Sr. Molas, puig sabem que dintre poch presentarà la companyia lírica ab escullidíssim personal y obras novas en cartera.

TIVOLI

Va imperant en los cartells la simpática *Dolores* de Breton, que ab las entradas que encar va donant y ab los aplausos que hi senten los artistas es difícil preveure qui primer se cansará, la empresa posantle escena ó lo públich assistint.

Pera major interés en l'assistencia y amenitat en las representacions, en son desmenyo hi alternan reputats artistes y pera avuy ab lo *Lázaro* s'anuncia lo debut del nou tenor fill del vehí poble de Sant Martí, Angel Feliu, esperantse un éxit brillantíssim de son comés, per sa magnífica y estensa veu. Tal es la opinió general que havém sentit, emesa per personas sumament peritas en l'art líric.

Com que 's tracta d'un paysá, celebrarem se confirmin tan halagadoras esperansas.

CIRCO-EQUESTRE BARCELONÉS

Setmana de novetats ha sigut la passada, puig á lo debut de Mlle. Roux y lo professor Mr. Grossi ab sos esperiments y transmissions del pensament humá, ha seguit lo de la *troupe* musical de montanyesos alpinos per son trajo, y per naturalesa mallorquins, que ab sa orquesta de ocarinas, executan escullidas pesas musicals ab molta afinació.

De Mlle. Roux y Mr. Grossi, tot elogi que fessim de sos esperiments, resultaria pàl·li; tant es lo extraordinari de son treball. Nosaltres, protans en aquesta ciencia ó... lo que sigui sols podém manifestar que las transmissions fetas á los espectadors resultan vritat y son de lo mes difícil que puga demanarse. (Parlém per experiència), puig algún dia hem sigut dels escullits, y ab honor á la vritat no teniam pagat cap café y copa—com alguns creuen—y 'ns van endevinar per complert lo que haviam pensat.

Lo benefici de la hermosa Geraldine, efectuat dimars últim, se vejé favoregutíssim y la beneficiada obsequiada ab un sens fi de flors y regalos.

(Lo qué pot, lo ser guapa).

CONCERTS D'EUTERPE

Lo passat concert, si bé fou un xich magret de resultats siguié en cambi extraordinari per l'éxit que obtingueren las pesas musicals que ab molta pericia dirigí lo mestre Pérez-Cabrero.

De entre las que alcansaren los honors de la repetició, cal mencionar *Gloria al arte* inspiradíssima composició musical del eminent mestre Goula Soley, l'*Ave-Maria* de Gounod, una de las obras mes perfectament instrumentada del malograt compositor francés, y la sinfonia de *Mignon* del celebrat mestre Thomas.

Lo últim concert tindrà lloch en lo dia 24 del present, festivitat de la Verge de la Mercé, lo que será destinat á benefici del mestre Sr. Pérez-Cabrero y en lo que entre las variadas pesas de un programa escullidíssim que 's prepara, n'hi figura una que será dirigida per la filla del beneficiat, «Mercedes», que tants llors té lograts en lo teatro per las condicions sumament raras y especials que posseheix.

Campanadas

En lo carrer del Barquillo de Madrid va desenvol·lar-se la setmana passada una escena cómica, que posada en música serviria perfectament pera formar part d'una sarsueleta, ab éxit casi segur.

Los personatjes principals son una mamá de mal génit, una senyoreta romántica, un jovenet palpissot y un brau militar.

La senyoreta romántica y 'l jovenet palpissot se van veure y van estimarse desseguida.

EN LA VILA DEL OS

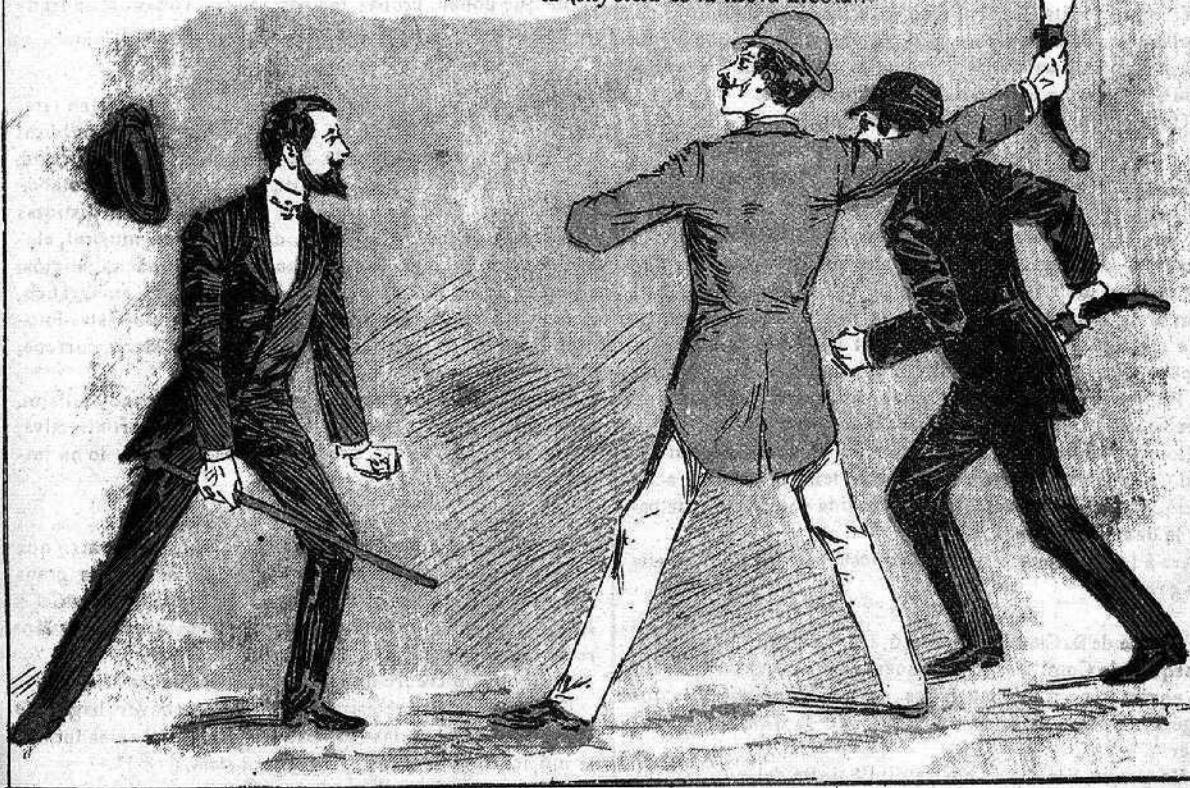

Lo militar: ¡Lladre, deixa anar lo portamoneda!

Lo jove: ¡Ay, av! xenyor no apreti, que no hi robat res.

Lo militar: ¿Qué hi buscavas, donchs, á la butxaca d' aqueixa senyoreta?

Lo jove: Anava á ficarhi una carta, perque aquesta xenyoleta es la meua xicota.

No has de preguntar, lector,
qui és l' agredit que 't contrista...
¿Dos contr' un y ab tal, furor?...
¡Es un pobre periodista!

La senyora de mal gènit y 'l seu marit van veure la passió dels dos *tortolitos*, y s' oposaren á la continuació d' aquells puríssims amors.

Pero ¡ay! ¿com pot apagar-se una passió volcànica?

Per apagar 'ls incendis del cor no hi valen mangueras ni bomberos.

Las garrotadas únicament han donat en determinats casos, magnífichs resultats.

Los *tortolitos* van continuar estimantse á pesar de la ru-da oposició dels pares.

Lo dilluns de la setmana última passava pe 'l carrer de Barquillo la senyora de mal gènit, acompanyada de la seva filla. A alguna distancia de las dugas donas, seguintlas ab pas de traïdor de melodrama, se veyá 'l jovenet enamorat.

Van pararse las senyoras devant dels aparadors d' una botiga, y 'l jovenet, aprofitant aquesta ocasió va apretar lo pas fins á colocarse detrás de la seva enamorada y obrint dissimuladament la butxaca de las faldillas d' ella va tractar d' introduhirhi un objecte...

Un militar que en aquell moment passava prop del interessant grupo, reparant en las maniobras especials del jovenet va figurarse que s' tractava d' un *ratero*, y agafant al enamorat pe 'l ganyot, va cridar ab rabia:

—¡Cladre, deixa anar lo portamonedas!

—¡Ay, ay!—zenyor—contestá 'l jove, mes groch que la cera—no apreti que no hi robat *rez*.

—¿Qué hi buscavas, donchs, á la butxaca d' aqueixa senyoreta?

—Anava á ficarhi una carta, porque aquesta *zenyoleta* es la meua xicota...

La mamá al sentir la declaració dervengonyida del jove-fent un bot li va clavar las urpas á la cara, que per poch lo deixa sense ulls.

La senyoreta romántica va desmayarse.

Y 'l brau militar, veyent que s' tractava d' assumptos de familia, va retirar-se escorregut, després d' haver donat mil excusas, que no bastaren á calmar lo dolor que 'ls tantos rebuts produhian en lo cos del enamorat galan.

¡Qui no vulgui polys que no vagi á l' era!

✱

Alguns particulars que assistiren á las festas que s' feren en Sitjes y que además presenciaren lo fantástich espectacle de la dansa serpentina en la balsa disposada dins la mar, nos asseguran que la artista imitadora de *Miss Fuller* se sentí molt aplaudida, y si bé no brillá en son treball com té de costum, fou degut á la poca fixesa del lloch en que treballava y en part principal al ayre que feya que no li permetia dominar son trajo, puig després repetí la dansa en l' interior del *Cau ferrat* rebent plácemes y agasatjos de tota la concurrència que omplenava lo local.

Com á nosaltres 'ns agrada donar á *Deu lo que sigui seu y al César lo que li perteneixi*, ab gust fem la anterior aclaració, per bé y reputació de la distingida senyoreta que ballá la dansa esmentada.

Ara á lo Sr. Jepus, causant d' aquesta rectificació, li doném las gracias.

✱

L' oncle de D. Claudi López Brú, autor del libelo titulat «El Marqués de Comillas, su limosnero y su tío» encara no 'ns ha enviat lo nom de las dugas senyoras, mare y filla que segons ell son la causa originaria de la qüestió Verdaguer.

'Ns atenim á lo dit en nostra bibliografia del número passat.

O 'l senyor Brú, ha volgut portar á cap un repugnant *chantage*, contra son nebot,

O 'ls *enemichs* de Mossen Cinto 'l *pagan*,
O *explota* la popularitat del capellá-poeta.

Trihi ell mateix lo calificatiu que 'ns mereix, mentres no 'ns dongui 'ls noms que demaném.

✱

Lo ministre dels Estats-Units Sr. Taylor (Sastre) ha visitat lo nostre ministre d' Estat, queixantse del llenguatge qu' emplean alguns periódichs espanyols contra aquella nació y 'l seu govern.

¡Vol dir qu' está cremat de debó?

Ell pot ser *sastre*; pero nosaltres coneixém també com ell lo panyo de que está feta la capa dels que 'ns fan l' amich...

'Ls insurrectes 'ns guardarán de mentir.

✱

Ratxa de premis pe 'ls de casa:

En lo certamen literari d' Olot ha guanyat la «flor natural» nostre estimat redactor lo llorjeat poeta D. Francesch de A. Marull per sa poesia «Modernisme».

Además, en lo mateix certamen ha obtingut lo premi ofert per D. Miguel Blay, per sa altre composició «Lo poble catalá».

Lo popular poeta *Pepet del Carril*, també estimat company nostre de Redacció y actual cronista de LA TOMASA, ha guanyat altre premi en lo V Certamen humorístich de «La Sèba» per sa poesia satírica «Lo Modernisme» (qual titol coincideix ab lo de la poesia de 'n Marull, de género oposat).

Item; en lo dit Certamen lo celebrat escriptor festiu don Joseph Barbany, igualment redactor de nostre setmanari, ha alcançat lo diploma de primer accésit á la «flor artificial», per sa fauna «Fis cinch seballuts», d' estil ben propi.

Al felicitar á nostres companys de fatigas per la fecunditat de que donan probas tot sovint, LA TOMASA s' enorgulleix dels seus trioms literaris.

✱

La *Granolaria*, periódich setmanal qu' es publica en Granollers, ab motiu de la festa major de dita vila ha publicat un número extraordinari de 32 pàgines ab paper superior, y ab text tan notable com escullit, en que tots los col·laboradors han prés per tema á Granollers en distintes fasses. Recordém la històrica, climatològica, musical, alegre, en comunicació, aspecte sanitari, estadístich, religiós, obrer, agrícola, industrial, periodístich, militar, etnogràfic, etc., etc., amenisadas per una quarentena de vistas fotogradas per los reputats artistes Joanizui y Mariezcurrena, d' aqueixa capital.

En conjunt resulta un número sumament notabilísim, digne de guardarse, ja que honra tant á sa part directiva; com á la imprenta del Sr. Jaume Joseph, que lo ha imprés.

✱

Nostre teatro Lírich no dona senyals de vida y aixó que pera 'lo present més se va fer corre que hi hauria grans novetats y entre ellas s' estrenarian las óperas *Mar y Cel* y *La boja*, originals de las llumbreras musicals Albéniz y Morera respectivament.

Sempre vam creure que no seria *verdad tanta belleza*.

De tots modos preferim aixó que no haver hagut de aburrirnos sentint las *bellesas* musicals del creador del la música del porvenir, lo *Wagner catalá*.

Risum teneatis.

Ja te prou feyna á domar á la gent de L' Arrastrada.

✱

La dia 15 d'aquet mes tindrà lloch la repartició de premis als poetes llorejats en lo certamen humorístich «La Seba».

Tot aquell que tingui ganas de trencarse de riure, qu'assisteixi á la esmentada festa.

Ho garantim.

Los artistes de la «Capella nacional russa» van cantar en catalá en lo teatro Lirich, sense que 'l célebre Pómera, que no deixá enrahonar nostra llengua en lo meeting del Circo Equestre, hi tingués res que dir.

Lo famós delegat devia dir-se: Una cosa es cantar y un altre enrahonar, ó mes ben dit, una cosa es cantar y un altra que 'm vinguin ab cançons lliurepensadoras,—y va deixá fer lo seu fet, als simpátichs artistes de la Capella nacional russa.

A proposit dels russos:

Varem llegir que molts d'ells se resistiren á cantar y no cantaren en una funció á causa de que 'l seu director no 'ls donava 'ls quartos que tenian ben guanyats.

Se diu si van anar á trobar al governador, pera que li exigís lo pago.

Si efectivament van anarhi, fácil excusa devia trobar lo director de la Capella, pera no satisfer lo deute, dihent al senyor Gobernador:

«Tenia intenció de donarlosi, quan hauria pogut, los quartos que 'm reclaman; pero ara ja no es posible, ab la seva conducta me 'ls han acabat los quartos!»

Lo príncep Nazrullah Kan, fill del emir del Afganistan, va cometre en un ball celebrat en Inglaterra un acte d'imperdonable grosseria. Al poch rato de comensada la festa va desaparèixe despedintse á la francesa.

Al demanarli la causa de la seva fugida, digué que s' en havia anat perque las senyoretas anavan massa escotadas...

¡Pobre angel de Deu!

¡Prou deu fer propaganda pe 'ls Pares de Familia!

Lo ministre de la Governació 'ns ha concedit la gracia de poder enrahonar en catalá...

¡Respirém! ¡Encare tenim llengua... y fets també!

Nostre colaborador D. Joseph Gorina Roca 'ns demana fem constar que 'l primer barrinayre que va presentarli la solució al seu trenca-caps publicat en lo nostre últim número, fou D. Joan Domenech Baliber, lo qual ha saborejat ja 'l premi ofert, consistent en una copeta d'anís del Mono.

Queda complascut.

Llegim:

«Festa de Sant Adriá de Besós los días 8, 9 y 10 de Setembre. Balls en un magnífich envelat, etc. En los establiments del devant del parador del tranvia de vapor de Barcelona á Badalona se venderán tota clase de butifarras».

Pero ¡qué tenen que veure las butifarras ab la festa major!

Si ab la butifarra han volgut simbolisar l' alegría los vehins de Sant Adriá, haurán d' exclamar d'aquí endevant modificant l' adagi:

¡A las penas... butifarra!

Lo divendres á la tarde un subjecte armat d'un ganivet, volia furadar als llasers del Municipi perque li havian agafa un gos de la seva propietat.

¡Jesús, Deu meu! Bestias tan estimadas val la pena de que 'ls seus amos las tanquin en un escaparate si 's volen evitar aquets disgustos.

Perque, desenganyinse, mentres 'ls gossos mosseguin, lo carretó mereixerá las alabansas de totas las personas ayamants de las sevas pantorrillas.

Varis vigilants nocturns han sigut timats.

Hi ha hagut qui s' ha encarregat de cobrar la gratificació mensual que 'ls donan los vehins.

Trancantse de cobrar, aquets simpátichs empleats haurian de procurar no dormir-se.

¡N' hi ha ben-be prou ab dormir-se á las escaleras!

¡Qui cobra... no dorm!

De las costellas dels periodistas no s' en pot donar ni einch céntims, empenyats com estan alguns salvatjes en no deixarlosenhi ni una de sensera.

A Valladolid, llenya als periodistas; á Madrid dos quartos del mateix; y aquí idem de tienzo.

Esta vist: dihent las vritats se perden las amistats... y 's reben garrotadas.

Ja tenen rahó 'ls que dihen qu' en Rhama S'ama es mes civilisat que mes de quatre.

L' ajuntament de Palafrugell ha acordat ausiliar ab una pesseta diaria als reservistas d' aquella població, mentres duri la guerra de Cuba.

Ja estarà content aquell diari de la vila del os, que va dir que aquí no 'ns entusiasmaíam.

¡Y no es sols l' ajuntament de Palafrugell 'l que s' ha fet digne d' aplauso per aquet motiu!

Las corporacions y particulars catalans que se 'l mereixen, son innumerables.

Lo teatro Catalá (Romea) obrirá sas portas lo dia 21 del corrent.

Dita funció inaugural revestirá el carácter de solemne, puig se dedicará á honrar la memoria del eminent dramaturch D. Frederich Soler (Pitarra).

La companyia del esmentat colisseu, si be ha perdut algun artista de valia, ha sigut en cambi reforsada ab noms dels qu' omplen un cartell.

Desitjém per actors y empresa una fructífera campanya, traduhida, respectivament en aplausos y monedas de cinch duros.

De la admissió d' obras, confiada al il·lustrat fill de D. Frederich, depén bona part del éxit.

D. Ernest: ¡Ojo ab certas comedias originals!

CORRESPONDENCIA

(Tancada 'l dia 9 d' aquet mes)

Joseph Gorina Roca: Està bé.—J. Banús: ¡Llástima que la versificació siga incorrecte! Puléixila.—Caneritu: Anirá 'l logogrifo.—Nitu de Tarragona: Ho publicarém.—M. Palaos: ¡Té un fondo massa reliescós!—Quimet Asensio: Anirá un cantar.—Ramón Palat: Alguna cosa.—E. Torrents Costa: No ho recordo. Los travalls están bé.—Carriquiri: Anirá algo de lo que 'ns envia.—Un del Clot: Està ben versificada; pero no m' acaba de fer lo pés.—Pere Font: ¡Quinas pastisseries!—Joseph Pujadas: Anirá.—Lluís Salvador Està bé.—J. Carreras: ¡Devía quedar molt descansat!—T. Mequis: Publicarém molt de lo rebut.—J. Miralles: Anirá «Diàlech».—Empayta-boynas: Aceptat.—Mero Col: La Publicarém. Si, senyor, que n' hi ha. Si vosté vol li canbiarém alló altre.—Rutllan y Portas: Està bé.—Pepet Gay: Fàssili un regalo y no li dongui consells.

Lo que no 's menciona no serveix.

COMICHS DE SECAR

—Ab aqueis vestits farém lo cop.
—Si algun cop de patata no 'ns esguerra.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA-ANUNCI

Qualsevol qu' hagi trobat un total
ab las inicials J. R. F. y que l' entre-
gui ab las 20 tercera, quarta, quinta de
plata que junt ab ell hi anavan, que
passi demà demati pe 'l carrer d' Apo-
daca y entri á la drogueria de casa
Cardona n.º 27 primera segona 1.ª que
se li donará una bona gratificació.
Tarragona, dia tants del mes que
som, del any actual.

NITU DE TARRAGONA.

INTRÍNGULIS

Buscar un poble catalá que anantli
trayent una lletra del darrera digui:

- 1.ª: En las casas.
- 2.ª: Al mar.
- 3.ª: Invers: En los jochs de cartas.
- 4.ª: Consonant.

UN ÀRABE.

SINONIMIA

Un avi digué á son tot:
—Mira, Pep, si vens demà
á donarme los bons dias
bo y mudat y ben total,
te compraré unas botinas
y un rellotje de cent rals.

JOSEPH GORINA ROCA.

CONVERSA

—¿Ahont vas tan atolondrat, Matias?
—Y aixó que no ho sabs Macari—que
avuy embarcan á mon cusí.

—¿Qui tu ha dit?

—Ma neboda.

—¿Quina? la Pepa

—No; la que tú mateix has dit

—¿De quin regiment es ton cusí?

—Del que havem nombrat tots dos.

E. CLARASSÓ.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6 7 8.—Poble catalá.
- 7 3 4 2 3 6 4.—Nom d' home (dim.)
- 5 7 1 2 3 7. » de dona.
- 1 7 3 6 8. » d' home.
- 8 2 8 7. » de dona.
- 1 7 5.—Part del mon.
- 8 7.—Nota musical.
- 4.—Consonant.

JOSEPH GUINOVART.

MUDANSA

—¿Veus aquella senyoreta
tan tot qu' are es total?
—Tan sols la veig una tot

—Donchsas ab sa cosineta
y 'l senyor Baldiri Gual
segons m' ha dit en Cabot
á la tot van per Nadal.

ANTÒN E. FERRÀUT.

GEROGLIFICH

::
+
OLIV
VVV
+
OLI
VI

F. N. NOY DE LLEIDA.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO 366
Xarada.—Pe—re—ra.
Estrella numérica.—Serdanola.
Logogrifo numérico.—Manteu.
Trenca caps.—Mollet, Caldetas, Rosas.
Geroglífich.—Com mes beus menos set
tens.

Lit. Barcelonesa de Ramón Estany
3, Sant Ramon, 5. — BARCELONA